Az emlékezés évében, természetesen mérleget készít az ember, mit is jelent számomra reformátusnak lenni. Elszaladt az idő velem vagy mellettem, visszatekinthetek .
Reformátusnak születtem Aradon 1952-ben, református magyar családban nőttem fel. Apai nagyapám a belvárosi református templom száraz kántora volt évtizedeken keresztül, bár a fiai, közöttük apám is, sokat csúfolkodtak vele mondogatván csak az özvegyasszonyok kedvéért jár a templomba, mert maga is korán elözvegyült.
A mikelakai református imaházban kereszteltek. Ez arról nevezetes, hogy évtizedekig anyai nagyanyám házában működött. Amíg volt, szinte vasárnaponként ide jártunk. Verset is mondtam, készültünk a szeretetvendégségekre is, pedig nem volt könnyű, nem volt egyszerű. A szép vasárnapok után, jöttek a szürke hétköznapok, le kell hazudnunk az iskolában , hogy templomban voltunk . És lehazudtuk, mert így tudtunk megmaradni magyarnak és reformátusnak . Anyám mondogatta gyakran „ezt meg kell bocsássa az Úr, hiszen Őérte tesszük” . Ő bocsátotta ránk ezt a veres veszedelmet is.
Aztán eljött a konfirmáció ideje, bár Dísz Péter tiszteletes úr nyilvántartásában több mint harminc magyar református gyerek szerepelt, nem konfirmáltunk csak négyen. Mi négyen többször lejártuk a listán szereplőket próbáltuk őket győzködni, de senki sem jelentkezett.
Aztán úgy hozta a sors, hogy 1974-ben a főiskola elvégzése után egy bánsági színtiszta magyar faluba kerültem, és rövidesen papné lettem, a falu nagyasszonya, 22 évesen. Szerettem ezt a falut és ők is szerettek engem. Itt értem értelmiségivé, itt lettem anya, két gyönyörű és nagyszerű lányom született. Ma mindketten a temesvári magyar közösség éllovasai. Az idősebbik lányom, Sára, a váradi református egyetem tanára, nyelvész professzor. A kisebb Etelka, a temesvári magyar színház művésznője. Megállják helyüket az életben és én büszke vagyok rájuk, és hálát adok mindennap az Istennek, az én megtartó Istenemnek, a mi Urunknak, Atyánknak, hogy két ilyen nagyszerű gyerekkel áldotta meg az életemet.
Mert nem volt könnyű a 70-es évek kommunista Romániájában magyar reformátusnak lenni és református papnénak a tanügyben. Sok átsírt éjszaka, töprengések, fenyegetések, és jó emberek, akik megsegítettek.
Aztán jött a nagy változás éve 1989..
Amikor decemberben eldördültek a fegyverek Temesváron - az éhesen elszánttá vált embermasszában, a tömegben sokan piros virágot nyíltak, vérükben tértek meg az egy, igaz Istenhez, bár sok nyelven imádkoztak Hozzá - még nem tudtam, hogy a forradalom elől menekülök négy gyerekkel. Mi akkor még csak az önkényt láttuk, a zsarnokságot, a fegyveres katonákat minden sarkon, az utcát uraló tankokat.
De a karácsonnyal ránk rohant a forradalom is, és úgy nézett ki, elkergettük a régi urakat, de jöttek ám újak, hatalomra éhesek. Bejárták ezt a sáros kis bihari falut is a Berettyó mellett, ahova menekültem, mert idehelyezték büntetésből még az év elején a férjemet Temesvárról.
Szóval az új urak járták a falut, kihirdették, Szenteste délutánján forradalmi nagygyűlés lesz a községháza előtt. Megjelenni kötelező!!
Aki nincs ott, az a forradalom, a nép, a változás, a jobb élet stb. ellensége.
Szorongva bár, de egy cseppet sem lelkesen, a megadott időben ott fagyoskodott a falu népe, magyarok, románok, cigányok, reformátusok, ortodoxok, hitehagyottak, újhitűek és istentelenek. El is zengték az értelmetlen nagy szónoklatokat, a régiek mintájára, csak a fényes jövőt, a hazát, a népet emlegetve.
Legkevésbé a fényes jövő látszott ezen a ködös, borongós téli délutánon. Hogy majd mit eszünk, miből fizetnek, mit adnak vissza abból, amit jogtalanul evettek tőlünk, amit ellopott tőlünk a kommunista horda, arról szó sem volt.
Nem is erre gondoltak akkor az új urak, csak arra, hogyan préselhetnék bele nagy löttyedt hátsójukat a rózsaszínűre fakult vörös bársonyszékekbe.
Mindenesetre a formán annyi változott, hogy kiállították a szónokok közé az addig megvetett, félreállított papokat is - utolsókból is lehetnek elsők -, majd az üres duma után felkérték őket, imádkozzanak. Románul imádkozott az ortodox pópa, az újhitű pásztor, de a református papra sehogyan sem akart sor kerülni. Amikor a pópa rákezdett a közel kétszáz ember gyorsan letérdel, a mi kálomistáink is, csak én nem, meg velem szemben a Tiszteles. Megdöbbentem, mellettem, körülöttem a mi reformátusaink álltak eddig, de most ők is térdelnek. Nincs bennük semmi tartás . Elragadta őket az ortodox álhév.

- Mi az Úr előtt sem térdelünk -sziszegtem -neki is csak fejet hajtunk és maguk elhasalnak a pópa előtt, mint rossz gyerek az osztály sarkában . Szúrósan nézhettem, állhatatosan egy - egy bihari , nem túl vastagnyakú kálvinistát, ha nem is a szemét, de legalább a tarkóját. Előbb az idősebbje, aztán az én korosztályom, majd a fiaink, leányaink is talpra álltak. Mire a Tiszteletes szót kapott, az egybegyűltek fele állt, együtt imádkoztunk magyarul, aztán, mert én voltam a falu kántora is, rákezdtem szent himnuszunkra, a Királyhágó melléki zsoltáros könyv kilencvenedik zsoltárára, ; " Tebenned bíztunk eleitől fogva… " Hányszor sírt ez az ige ötven év alatt üresen kongó templomainkban, hányszor kísért koporsót, de most diadalmasan harsogott a zsoltár, a szabadság reményének zsoltára lett.
Előbb csak a tiszteletes hangja fonódott az enyémbe, majd már vagy száz női és férfihang zengte a zsoltárt, ki ércesen, ki könnyesen… És a hang befonta az érábrányi, nyirkos, hideg, decemberi naplementét, a Berettyó partján, a csonka Árpádkori templomot...
Lassan a más hitűek is lábra álltak, leverték térdeikről a föld porát, áhítatosan hallgatták a mi zsoltárunkat, amely évszázadok mélyéről is az együvé tartozás jelképeként hangzott.
De aztán csend lett… nagy csend...
A forradalmi nagygyűlésnek vége szakadt, mindenki hazafele ballagott a reánk nehezedő karácsonyi ködben. A mi lelkeink telve voltak a zsoltár hangulatával, de az ő lelkeik némák és visszhangtalanok maradtak. Még egy nagy közös éneklés sem fogta egybe a másajkúak lelkét.
Az ún. forradalom nekünk a várt vallás - és nyelvi szabadságot hozta, ha nem is olyan simán, mint ahogy gondoltuk vagy megálmodtuk, de valójában mit hozott nekik?
A globalizáció és a tőke nyomása alatt, kényszerből vagy csak kíváncsiságból azóta sokan elhagyták szülőföldjüket. Engem is elfújt a sors szele , túl az Óperencián élek. De itt is találtam magyar és református közösséget. Itt is tartozom valahova, itt is népemet szolgálom, ha már nem is középiskolás fokon.
És vasárnaponként itt is felcsendül még a zsoltár, bár nem én vagyok a közösség kántora.
Azóta alaposan megöregedtem, mérlegelek is gyakran, mit is kérhetnék még ebben az életben, ha kérni lehetne.
Szívem szerint pásztort az elárvult közösségeknek, lelkészt, aki híd az isteni és emberi lélek között, lelkészt és nem papot, aki csak papol és a zsebeit tömögeti - mert hej, de sokat láttam ilyet a rosszul értelmezett felszabadulás óta.
Adj Uram, jó pásztort a te juhaidnak, hogy fél évezred után is szilárdan csillogjon a csillag templomainkon, és a lelkek hajnalát hirdesse a kakas. !!!
Tatar Etelka, Chicago, 2017 okt. 15.